

Petra Essink: 'Bea Visser, dove prinses.' Uitgeverij Petrapen, Zwolle 2009. ISBN 9490175016 zie ook <http://www.petrapen.nl>

Soort boek/stijl/ziekte: Levensverhaal van Bea Visser, opgeschreven door Petra Essink. Bea Visser werd doof geboren en heeft veel betekend voor het gebruik en in stand houden van gebarentaal. De uitgave is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de KEG Viataal Groep en de Stichting tot bevordering van de Culturele en Sociale Belangen in Damwoude e.o. In de ik-vorm geschreven, chronologisch verteld, goed leesbaar en voorzien van toepasselijke illustraties en foto's.

Over de schrijfster: Petra Essink studeerde Voedingskunde aan de Landbouwniversiteit in Wageningen waar zij zich specialiseerde in de biologische landbouw en voeding. Ook volgde ze een opleiding Voeding en Diëtetiek aan het centrum voor biologisch-dynamische landbouw te Driebergen en deed onderzoek bij het Louis Bolk Instituut. Petra woont samen met Jac, is moeder van Pepijn, Melchior en van Tonja die doof geboren is. Petra leerde de Nederlandse gebarentaal aan de Hogeschool Utrecht. Ze heeft een schrijfbedrijf, *PetraPen* en schrijft columns en artikelen over de dovenwereld en de biologisch-dynamische landbouw en voeding. Zie ook <http://www.petrapen.nl/>

Korte Beschrijving: Dit boek beschrijft het levensverhaal van Bea(trix) Visser, die in 1936 in Friesland doof werd geboren in een gezin met vier kinderen: Aafke, Sjoerd, Gea en Bea. Haar vader was wagenmaker. Toen Bea twee jaar was werd duidelijk dat zij doof was. Omdat zij van christelijke huize was, kon zij niet naar de Groningse Dovenschool, maar kwam als driejarig meisje op het Effatha in Voorburg terecht. Het was voor haar een moeilijke periode. Gebarentaal was er verboden, zoals bij de meeste scholen voor doven. Onderwijs werd 'oraal' gegeven. Doven werden geacht te leren liplezen en het daarmee te doen. Onder elkaar gebruikten zij toch gebarentaal en dat verrijkte hun leven aanzienlijk. Bea vertelt welke hindernissen zij moest nemen om een leven te kunnen leiden dat zij zag zitten. Ze had vele kwaliteiten, maar moest strijden om geen naaister te worden. Ze kreeg het voor elkaar om een administratieve baan bij een gemeente te krijgen en klom op tot medewerkster bij de Sociale Dienst van de gemeente Den Haag. Haar leven was zoveel rijker door het gebruik van gebarentaal, waarin ze zo veel meer gevoelens en emoties kon uiten. Daarom is ze zich naast haar gewone werk in de jaren '70, '80 en '90 van de vorige eeuw gaan inzetten voor de dovenbeweging. Bea kwam er achter dat ze lesbienne was en richtte clubs op voor dove lesbiennes en sporters. Zelf was ze een van de weinigen die de zware Elfstedentocht van 1963 heeft uitgereden. Ze gaf in de 80-er jaren van de vorige eeuw als eerste les in gebarentaal aan horenden en niet-horenden, ouders en kinderen en zorgde ervoor dat ook op Effatha de gebarentaal zijn intrede deed. Ze ontwikkelde voorlichtingsmateriaal en leerde acteurs voor het toneelstuk *Kinderen van een mindere god* gebarentaal en promootte waar ze kon de acceptatie van Nederlandse gebarentaal. En ook al is het nu mogelijk dat veel kinderen een cochleair implantaat krijgen, gebarentaal zal voor velen belangrijk blijven, omdat deze techniek niet zaligmakend is.

Wat viel op: Ik moest bij dit verhaal steeds denken aan Aletta Jacobs, de eerste vrouwelijke geneeskundestudent en arts in Nederland, waarvan ik ook een biografie heb gelezen. Bea komt net zo strijdlustig over als zij. Daarnaast is het goed om meer te lezen over gebarentaal en dovencultuur, omdat er zo veel over te doen is. Juist nu

weer nu de mogelijkheid bestaat om een doof kind een cochleair implantaat te geven. Dat de mogelijkheid van een cochleair implantaat weer allerlei nieuwe dilemma's oproept blijkt ook uit Stuart Blume's boek *Grenzen aan genezen* en de ontroerende documentaire *Hear and Now*. Daaruit blijkt dat de dovencultuur met gebarentaal een eigen communicatievorm en cultuur is, die niet zomaar even van tafel geveegd kan worden. Dan doe je veel dove en ook misschien wel horende mensen tekort.

Citaten: Pag. 22: 'Uiteindelijk heb ik goed leren praten, maar het is een lange weg geweest. Ik leer nog steeds bij. Vooral de uitspraak van Engelse en Franse woorden blijft moeilijk. Ik moet een jaar of vijf zijn geweest dat ik mijn eerste woord leerde uitspreken. *Vitaminetablet*. Raar woord voor een vijfjarig doof kind om als eerste woord te leren. Ik denk dat ze dit woord kozen omdat er geen moeilijke keelklanken zoals *k*, *g* en *r* in zitten.'

Pag. 101-103 (over haar eerste cursisten): 'De oudste, de vierjarige Stefan, was doof. Willie, Stefan en zijn zusjes namen in rap tempo veel gebaren van me over. (...) Het was een feest met dat kleine jongetje te gebaren. Ik zag dat het heel goed voor hem was dat hij zich op deze manier kon uiten. 'Wat ontzettend jammer dat niet alle dove kinderen op deze manier toegang hebben tot de gebarentaal,' zei Willie vaak. (...) We werden, God zij dank, met rust gelaten en de cursus werd een succes. Het was de eerste cursus gebarentaal in Nederland sinds het verbod van een eeuw.'

Pag. 152-153: 'En op 5 december 2008 is Rebecca Beatrix Estella geboren. Ze is de derde dochter van Stefan en zijn vrouw Marcella en de kleindochter van Willie. (...) Toevallig was ik erbij toen de mevrouw van het consultatiebureau de oren kwam testen van de twee weken oude Rebecca. De test wees uit dat Rebecca gewoon kon horen. De mevrouw van het consultatiebureau zei: 'U bent waarschijnlijk wel blij dat uw dochtertje kan horen?' Stefan en zijn vrouw, die ook doof is, en ik ook, antwoordden: 'Het maakt niets uit, we waren ook blij geweest als ze doof zou zijn geweest. We zijn zelf ook doof. Ze begreep niet hoe we zoiets konden zeggen.'

Pag. 161-162: 'Er is geen goede dialoog op gang gekomen tussen de medische wereld en de dovengemeenschap. Het gevolg is dat de medici en de CI-teams inderdaad voor een groot deel hun eigen weg zijn gegaan, zonder ons. Het is de vraag of de dovenscholen, tolkvoorzieningen, dovenclubhuizen en verenigingen zullen blijven bestaan. Ik hoop het, met heel mijn hart, want ook al lijkt het dat dove kinderen met een CI goed mee kunnen komen in de horende wereld, een stukje van hun ziel zal altijd doof blijven.'

Recensies: Mieke Starmans –van Haren (Nederlandse Bibliotheekdienst (NBD) : 'De biografie van Bea, een 73-jarige gebarendocente, is in ik-vorm opgetekend door columniste en vriendin Petra Essink.(...) Het verhaal is helder, chronologisch verteld, in toegankelijke taal geschreven en voorzien van illustraties en achtergrondinformatie. De wat ouderwets ogende gebonden uitgave biedt doven en horenden (zoals liefhebbers van waargebeurde verhalen) een boeiend beeld van de recente dovengeschiedenis en de invloed daarvan op het individu.'

Connie van Gils van IHLIA / www.ihlia.nl: ' (...) Mooie woorden en zinnen die ik nooit eerder had gehoord, staan er in het boek. Een woord als 'plotsdoof' en een zin als 'een vrouw met een duidelijk mondbeeld' geven een kijkje in de leefwereld van dove mensen. Als het gaat over het vaak moeizame contact met horenden, gaat het al snel over surdofobie, angst voor dove mensen. Ze schrijft onder andere: 'Veel mensen zijn bang in hun eerste contact met een dove. (..) Voor een dove is het vaak uithouden, geruststellen en wachten tot het beter wordt, of niet.' (...) Bea is

uiteindelijk vóór alles een bezielde lerares en wereldverbeteraar en geen prinsesje, ook al is dat het taalgebaar voor haar naam Bea(trix).

Het boek eindigt een beetje verdrietig. De medische wereld heeft niet stilgestaan. Het blijkt dat veel doven geholpen kunnen worden met een ic implantaat dat ze helpt horen. In de visie van velen maakt dat gebarentaal overbodig. Bea zelf vindt dat gebarentaal een onmisbaar deel is van de dovencultuur en dat een dove zelfstandig moet kunnen zijn als onverhoopt het batterijtje het niet meer doet. Bovendien helpt zo'n implantaat niet bij iedereen, zodat er een groep doven overblijft. Het lijkt een gevecht tegen de bierkaai. Net als met de komst van de luchtbanden die het vak van haar vader overbodig maakten, zijn ook deze ontwikkelingen niet te stoppen. En Bea is zich er pijnlijk bewust van dat 'l'histoire se répète'. Bea Visser, Dove prinses: een magnifiek leven van een magnifieke vrouw.